

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 18.

V Ljubljani, v soboto 3. maja 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani Stari trg št. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Žrtve idealov.

Požrtvovalnosti nihče ne more odrekati slovenskemu narodu. Občudovanje vzbuja v njegovi zgodovini nepretrgana vrsta žrtev, katere je prinašal narod vsa stoletja na oltar domovine, da bi si ohranil verske in narodne ideale. Može iz mogočnih narodov, ki prihajajo v našo sredo, priznavajo očitno, da slovenski narod z izredno žilavostjo in vstrajnostjo stremi za svojimi ideali, kar se redkokedaj vidi pri malem narodu. Najbolj je privezan na domačo zemljo kmet in jo najbolj ljubi. Iz čvrstega kmečkega ljudstva je vzraslo slovensko svečeništvo. Pravi sinovi naroda so tedaj duhovniki slovenski in zato jih vidimo, da se s toliko energijo bore za dve ideji, ki zahtevata zlasti v naših dneh brezštevilnih žrtev: za sv. vero naših očetov in naroda obstoj. Slovenski duhovniki ne delajo samo tega, kar veleva jim stan, vidimo jih delovati na vseh poljih v blagor vsega naroda. Da delajo za dobro stvar, se vidi iz tega, ker uživajo plačilo sveta — nehvaležnost. Duhovniki so žrtve narodnih idealov.

Hud je boj, ki se bje med materializmom in idealizmom po vsem svetu in tudi v naši domovini. Navdušenje je v obeh taborih. Materialistom podžiga plamen navdušenja misel, da bodo kmalu nemotljeni smeli uživati, ako zlomijo one pregraje, katere je postavil Bog. Idealistom je sveta volja božja, ki v socialnem oziru veleva: Ne živaj sam in ne čez dano mero ter žrtvuj se za brata! Duhovniki niso samo oznanovalci te volje božje, ampak jo tudi izpolnjujejo v dejanju. Vkljub vsemu grdenju in sumničenju, ki se vali od znane strani na duhovne, mora vendar vsako priznati, da je v duhovskem stanu še največ idealistov.

Ko bi hoteli duhovni imeti mir pred liberalnim svetom, pač bi ga našli po ceni. Treba bi jim bilo napraviti samo par poklonov plesalcem okoli zlatega teleta in izsesovalcem ljudstva, precej bi gospoda, ki ima ideale v spodnjih

delih života, to „častivredno duhovščino“ posadila na prvo mesto, Kako se časte propadli duhovniki, kako z veseljem se jim privošči za boljšek kaka mastna službica, samo da uklonijo hrbitišče, kadar oblastni gospodje stopajo na konja, s katerim delajo med narodom gaz svoji politiki.

Koliko pa trpe duhovniki, ki se potegujejo za pravo božjo in narodovo! Občestvo mučenikov so ti može! Vsako sredstvo je hudobnežem dobro, da jih zbadajo v plemenito srce. Ko se vrača liberalni pisun iz bordela, že premišlja, kako bi v gnojnico, iz katere je izlezel, potlačil kakšnega duhovna. Ko je iz pravde si nakoval vrečo „rumenjakov“, gre pisat članek o „farški bisagi“.

Največ trpe duhovniki očitjanja, kadar najbolj nesebično delajo za ljudstvo. Omenimo le konsumnih društev. In vendar si duhovniki od teh društev niso prav nič pridobili za svoj žep. Ravno nasprotno: čas in denar in čast so žrtvovali, da bi rešili narod onih pijavk, ki so živahno opisane v tipih z Notranjskega v „Slovenskem Pravniku“. Od ust si pritrjuje ljubljanski vladika, da bi zgradil zavode, ki bodo nositelji idealov naroda. Zato pa — lop po njem! Ko bi on dal sekati gozde za plesišča in . . . himne bi mu peli. Toda tega on noče. Zvest hoče ostati idealom in zato mora biti in ostati kralj kranjskih mučenikov.

Trdno se nadejamo, da žrtve ne bodo zastonj. Kri mučenikov — seme kristijanov, to je bila že v davnih časih dokazana istina. Žrtve idealov bodo tudi v naši domovini seme, iz katerega bode vzkilil nov rod, navdušen za darove neba, za ideale, in blagoslavljajoč njihove žrtve.

Neumestni šovinizem.

Iz Hrvaške.

Mažari so v silnih skrbeh za svoj obstanek. Vsi mažarski listi razpravljajo zategadelj vsak dan to vprašanje. Vsak dogodek v državi pa

tudi izven države znajo upotrebiti za ojačenje svoje moči. Pri tem so seveda že po prirojenej svojej naravi brezobzirni in nasilni ter zahtevajo da jim bode vse pokorno. Da morajo svoje osnove laglje izvajati, vrinili so povsodi, kjer so le mogli, svoje ljudi na važnejša mesta. Jako so uspeli, da so dobili tudi pri sv. stolici v Rimu svojega diplomata, ki bode branil seveda njihove koristi. Mažari morajo imeti prednost pred vsemi posebno pa pred Hrvati. Zatorej so že prej nego je bil pokojni kardinal Missia pokopan, zagnali glas po svojih časopisih, da ne sme postati zdaj kardinal zagrebški nadškof, če tudi pride zdaj nanj red, nego monsignor Montelli ki je pridelen rimskej kuriji. Kaj njim mar, če je zagrebški nadškof še tako miroljuben duhoven, kardinal ne sme biti, ker je Hrvat in ker bi po imenovanju njegovem bili odlikovani vsi Hrvati. A gotovo je, da bodo preprečili to imenovanje, če bode le mogoče.

Gospodstvo svoje bi tudi radi razširili po celem Jadranskem morju, pa se zanimajo v novejšem času posebno za Dalmacijo. Po državnej nagodbi iz l. 1868. je Dalmacija del kraljevine Hrvaške, ali je ostala do dandanes pod avstrijsko nravo. Mažarom do najnovejšega časa ni prišlo niti na pamet, da bi bili sploh kdaj zahtevali Dalmacijo, se manje seveda, da bi se ona zedinila s Hrvaško, kar je pravi smisel omenjene nagodbe, kar pa oni seveda zanikujejo, oni zdaj trdijo, da se more Dalmacija le neposredno zediniti z Ogrsko. Mažare je začelo skrbeti, kaj bo z njihovo premočjo na jugu države, če bode Avstrija pridržala zase Dalmacijo ter jo zvezala po železnici z Bosno. To ne gre v mažarski račun. Še manje po volji pa jim je osnova, po kateri bi se Dalmacija mogla z ediniti z Bosno in Hercegovino, saj slednjič se bode moralo vendar tudi bosensko vprašanje rešiti. Zato zdaj dan za dnevom po svojih časopisih razpravljajo, kako važna je Dalmacija za Ogrsko in da je dolžnost ogrskih državnikov, da se pridobi ta zemlja za Mažare. Toda kako? Hrvati so na potu, brez njih se to vprašanje vendar le

Pesnik in kritika.

(Napisal Iv. Baloh).

Pesnik Liromil je sedel pri svoji mizici. Neštetokrat je že šel po rime gori v svoje črne kodre, pa zdelo se mu je, kakor da bi ga danes zapustile vse boginje petja. Na papirju je bilo napisanih sicer nekaj stihov, toda pesem ni mogla dobiti svojega konca — manjkalo je rim.

Pesnik Liromil je torej vstal in vzel v roke zadnjo številko leposlovnega lista „Zarja“. Tam je bral v listnici uredništva besede: Liromil. Vaše pesmi smo prejeli. Nekaj morda o priliki!

„Čudne besede“ — je vzdihnil Liromil. „Nekaj o priliki. Pa vse to še le morda. Slaba tolažba! Škoda, da naš narod ne spozna svojih talentov, in največji greh naših voditeljev je ta, da ne podpirajo talentov. Kdo bo potem še pesnikoval; priznanja nobenega, hvaležnosti nobene, nagrade nikake! Drugodi poklanja narod svojim veleumom cele gradove, sè zlatom se plačujejo njihovi spisi, pri nas pa pišemo samo za — koš. Žalostna nam majka!“

Tako je modroval pesnik Liromil hodeč po sobi gori in doli, na mizici pa je ležala pesem — nedovršena. Liromil je občutil v svojem grlu

nekaj, kar je on sicer večkrat imel, kar je pa danes posebno občutil, ker je bila sobota — bil je namreč žejen.

Vzel je torej svoj klobuk, poravnal svoje dolge pesniške lase, vtaknil pod pazduho svojo palčico in zapustil svoje svetišče.

Sobota. Kdo se rad ne odpohi od težkega duševnega dela celega tedna ter si ne privošči kozarca hladilne pijače v hladni senci dišečih kostanjev? To misel je imel tudi pesnik Liromil, žal, da v njegovih žepih ni bilo toliko denarja, kolikor ga je zahtevala njegova žeja. Toda bolje nekaj, kot nič, tako si je mislil Liromil ter krenil v svojo navadno gostilno: Pri Slaveu.

Sobota je bila. In ob sobotah je izšel tednik: „Naša Zastava“. In pesnik Liromil je poslal uredništvu lista svoj prvi podlistek. Kaj čuda, če je nekaka nevidna moč gnala danes tembolj Liromila v gostilno, o kateri je vedel, da je naročena na „Našo Zastavo.“

Bila je ura šest. In raznašalec je priletel v gostilno ter položil list na mizo pred Liromila. Sam je bil v sobi, nobenega gosta ni bilo, in z nekim svetim strahom je list odprl. Njegove oči so ostale na podlistku ter čitale: Žalostna ljubezen. Spisal Liromil.

Nekaj nadzemskega je padlo tedaj v dušo Liromilovo. Čutil je, da je več kakor so drugi ljudje. Globoko je pogledal v svojo čašo piva ter jo do dna izpil. Naročil je še jedno, saj je imel preračunjeno, da ima v žepu štirinajst krajcarjev, torej si lahko privošči dve čaši, posebno danes, ko je priobčen njegov podlistek. O, da bi le ves svet vedel, da je Liromil — on. Prebral ga je še enkrat, potem pa list razpoložil na sosednjo mizo.

V tistem hipu sta stopila v gostilno dva gosta in vsedla sta se ravno k oni mizi, kjer je bil list razpoložen. Kakšna sreča za Liromila! Slišal bo lahko kritiko iz ust izobraženih ljudi, ne da bi vedeli, da sedi duševni oče podlistka tako blizu.

Gosta sta naročila pivo, in eden je vzel koj list v roke. Tedaj se je pozornost Liromila še enkrat povečala. A oči gostove se niso uprle na prvo stran, ampak šle so iskat zanimivosti tje med domače novice. To ni nič kaj razveselilo Liromila, a počakati je treba. Drugi gost — uradnik po zunanem kot prvi, je pa pušil svojo smodko in se za svojega kolega ni veliko zmenil. Tedaj je prvi list odložil in ga drugemu podal. Ta ga je vzel in jel koj čitati uvodni članek.

ne da rešiti. Reko so sicer vzeli Hrvatom po sili, ali Dalmacije ne bodo mogli, ker so dalmatinski Hrvati protivni? Treba se tedaj s Hrvati pogoditi, za katero ceno bi oni hoteli zedinjenje Dalmacije.

Po nagodbi pripada Dalmacija Hrvaške brez vsake cene, to ve vsak Hrvat, a vedo dobro tudi Mažari, in vendar so ob svojej objesti tako predrzni, da ponujajo Hrvatom neke uvete glede zjedinenja, In kakšni so ti uveti? Dalmacija naj ima svojo posebno autonomijo, tedaj ne isto ustavo kakor ostala Hrvaška, in pa Italijonom mora biti zagotovljena posebna pozicija. Mažari mislijo tukaj na isto politiko kakor na Reki, kjer so samo s pomočjo italijanskega življa postali gospodarji. Na Reki je bila ta prevara mogoča, v Dalmaciji je pa to za vselej nemogoče, ker se o italijanske narodnosti v tej zemlji ne more niti govoriti. Vrh tega pa zahtevajo Mažari od Hrvatov še kompenzacijo za Dalmacijo in sicer Slavonijo, češ, da je to mažarska zemlja, in da Deak ni imel prav, da jo je odstopil Hrvatom v nagodbi l. 1868. Če ta zahteva ni predrzna, potem ne vemo, kaj bi še prdrznost zvali.

Slavonija ni bila nikdar mažarska, če tudi to dokazujejo mažarski zgodovinarji, in tudi ne bode, če Bog da, saj se povsodi probuja hrvaška zavest. Sicer pa o kakej kompenzaciji sploh ne more biti govora, ker je taka zahteva proti samej nagodbi iz l. 1868. Mažari zdaj dobro vidijo, da se brez Hrvaške ne da prodirati na jug, pa vendar še kljub temu v svojej ošabnosti mislijo na neko premoč, s katero bi radi strli Hrvaško in seveda tudi Dalmacijo, za katero niso imeli nikdar srca, kakor ne za Hrvaško, ker so to slovanske dežele. Najbolji dokaz, da jim je bila Dalmacija deveta dežela, je njihova železniška politika. Kdaj bi bila Dalmacija že lahko zvezana s Hrvaško in Ogrsko po železnici Knin-Novč, ali ravno Mažari so se ustavljali tej progji do dandanes. Že Andrassy je rekel poslancu Klaiću, da Dalmacija ne dobi železnice, dokler se bodo Hrvati držali hrvaške politike. To načelo velja v mažarske politiki še dandanes in bode trajalo še dalje, ker Hrvati se ne morejo odreči svojih pravic, saj so prepričani, da bi Mažari tudi v protivnem slučaju ravno tako ravnali s Hrvati kakor do zdaj.

V najnovejšem času so Mažari se kar zbešnjili, ker vidijo, da se njihovemu šovinizmu ne ugaja na način, kakor si oni žele, in da niso v stanu premagati neogrskih narodnosti doma, kjer imajo vso oblast v svojih rokah. Tem manj jim bo to mogoče med Hrvati, ki so z vsakim dnem bolj probujeni in organizirani za obrambo svojih pravic.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 28. aprila. Naši naprednjaki so si ustanovili list, da v njem lahko zagovarjajo svoj nevspeh in vale svojo krivdo na tuje rame.

„Ali si bral podlistek?“ vpraša svojega soseda.

„Ne.“

Tedaj je bilo Liromilu močno srce in skoraj dihati si ni upal.

„Ne bo nič posebnega“ — pravi prvi.

„Pa beri“ — mu odgovori drugi.

„Žalostna ljubezen. Spisal Liromil. Večerni hlad je legel na zemljo, in drevesa so izgubljevala svoje gorostasne sence, ko se je solnce od njih poslavljalo.“

„Kako neumen je ta izraz gorostasen! Ne morem verjeti, kje so Slovenci to spako dobili.“

Tedaj je pa Liromilu prihajalo že vroče in zdelo se mu je, da je ves nervozen.

Gost pa je nadaljeval: „Ljube ptičice so utihnile, cvetice so skrile svoje glavice in iz daljave se je slišal večerni zvon.“

„Današnji pisatelji“, oglasil se je prvi, „ne znajo drugega pisati, kot samo od ptičic in cvetic.“

Tedaj se je pesnik Liromil jezno obrnil v drugo stran ter globoko z očmi predrl hrbet tistega, ki je spregovoril te besede.

„In na klopici je sedela Vanda sama, zapuščena. Doli iz drevja so kapljale kapljice dežja, ki je popreje porosil mlado zelenje, njo pa je žejalo po tolažbi, po ljubezni“ —

V predzadnji številki „Jednakopravnosti“ zahtevajo od c. kr. okr. glavarstva, naj stori potrebne korake, da se iz potoka Nikove odpelje gramoz, ki je strugo že za dva metra povišal. Ne razlože pa v listu, da je dolžnost gozdnega erara to storiti, saj si on lasti pravice v Nikovi n. pr. ribariti in celo ne dovoli iz struge odpeljati kaj peska drugače, kakor le proti plačilu. C. kr. okr. glavarstvo jim zato odgovori: „Županstvo izstrebi si strugo, tako govori § 28 občinskega reda za Kranjsko.“ Zato velika jeza nad glavarstvom, a ker temu nasproti ne smejo preveč kazati svoje nevolje, naj pride zato na vrsto poslanec — dekan.

Vprašali smo gospoda poslanca, se je li občina kaj do njega obrnila, mu je li kaj naznanila kake korake je ona že storila in v kakem stanju se vsa zadeva nahaja? Gospod poslanec pa nam je smehljaje odgovoril, da županstvo le takrat za njega ve, kadar ga hočejo napasti v svojem listu. Do sedaj mu niso še nobene prošnje razodeli, nobenih aktov pokazali, na katere opiraje bi on kot poslanec zamogel kaj storiti. Celu na dve uradni pismi nobenega odgovora ni dobil, pač pa so ga prav neuljudno, ne oziraje se na uradno tajnost, v „Jednakopravnosti“ zavrnil. Sicer je pa že on, preden so naprednjaki o Nikovi pisali, že storil, kolikor kot poslanec storiti zamore.

Je res naša liberalna gospoda v veliki zadregi. Večkrat so že govorili, kaj bodo vse napravili. Hoteli so zidati poslopja za c. kr. urade, a do tega ni prišlo, napovedovali mestno hranilnico, v očitni občinski seji si je pridobil gospod župan pooblastilo, da bode sam vse to izpeljal, a sedaj molče o tem, najbrž bodo zopet klerikalci tega krivi, bahati so prišli iz svojega „frkanja“ iz Dunaja na naše stroške in oblastno pripovedovali, kaj so vse dosegli, a sedaj smo že dali 50.000 kron eraru za prostor, na katerem naj bi realka stala in še bo treba nekaj tisočakov v ta namen, preden začnemo zidati. Najbrž na Dunaju niso tako drage stavbene parcele, kakor v Idriji za mestno realko. Ni čuda, da godrnjajo pristaši liberalne stranke nad takim postopanjem. To pa zelo neprijetno bje naši gospodi na ušesa, zato bi radi zavrnilo na druge in zabavljajo čez klerikalce, „ki brez rimske kut. ne morejo živeti“, češ, s tem odvrnemo pozornost od nas, naši ljudje naj si raji jezo hladé nad katoličani in njih poslancem, kakor nad nami. Izmislili so si frazo, da bode novi poslanec za vsako malenkost šel na Dunaj in ker svoj „frk na Dunaj“ vedno ponavljajo v listu, prišli so celo do prepričanja, da ni to od njih samih izmišljena laž, temveč poslanec jo je rabil kot kandidat pri volitvah. Morda kakega svojih nerazsodnih bralcev s tem premotijo, a večina mestjanov se s tem ne da zapeljati.

S strahom se povprašuje, v kake dolgove in obveznosti bomo prišli, ako se bodo tako nakupovale hiše za travnik, ki ga nam erar odstopi za realko. Naj sedaj nenavadna visoka cena

živega srebra pade in rudnik ne bo donal takega dobička, bode tudi manj plačeval davka, tedaj bomo davkoplačevalci imeli še drugačne občinske priklade, kakor so sedaj. Našim realcem bi se bil zdravjši prostor za igrišče dobil zastoj n. pr. „na zemlji“, a moremo dati 500 kron za „park“, ki stoji na močvirju, na nezdravem kraju, zato ker nekatera gospoda tako hoče.

Pa nočemo več pisati o naših razmerah, tudi o teh bi bili molčali, ako bi bili naprednjaki vsaj toliko previdni, da bi krivde o svojih neuspehih ne nakladali na druge. Tako se pa morajo celo s fiaško v Čitalnici bahati v „Narodu“, da v kotu skrita Idrija pride pred slovenskim občinstvom na slab glas.

Iz Bohinjske Bistrice. Dela zgradbe predora skozi Karavanke so se že definitivno oddale tvrdki Gross & Comp. in v kratkem se imajo vendar oddati one zgradbe bohinjskega predora. Kakor smo čuli iz gotovega vira, je že in bode tudi v bodoče tvrdka Gross & Comp. pri sprejemanju delavcev vendar toliko pravičneje, kakor tvrdka Cecconi, postopala, kajti sprejemala je in bode še delavce različnih narodov iz Kranjske, Primorja, Dalmacije, Hrvatske Slavonije itd. Dočim tvrdka Cecconi izključno samo Italijane sprejema.

Toraj Italijani v Avstrijo: Avstrijci pa v daljno Ameriko!

Če popotnik prideš sedaj na kako nedeljo v Boh. Bistrico zapaziš kakega delavca našinca; Italijanov se kar tare, tvoje oho ne zasliši družega, nego italijansko govoriti, peti ali bolj tuliti, naša lepa Bistrica se ti zdaj dozdeva kakor italijanska oaza sredi naše sicer male, pa vendar rajsko lepe slovenske zemlje. Tu je vendar sveta dolžnost slovenskih poslancev, brez izjeme, kateri politični stranki pripadajo, da na Dunaju storijo primerne korake da ministerstvo odda dela zgradbe boh. predora, ako jih ima že dobiti tvrdka Cecconi, le proti pogoju, da ona ozir jemlje v prvi vrsti na Avstrijce, v drugi vrsti na podanike iz Ogrske, Hrvatske Slavonije in še le v tretji vrsti na inozemce.

Če človek bolj in bolj premišljuje traco boh. železnice, tako mu vedno bolj sili misel v glavo, da je osobito Kranjska pri tej železnični traci občutljivo prikrajšana, je Gorenjska od Bleda naprej do Ljubljane, posebno sledna močno odškodovana.

Jesenice dobodo po zaslugi barona Schweigel-a in kranjske obrtne družbe veliko, cela raška okolica pa čisto nič!

Še to bore malo kratko lokalno železnično zvezo iz Bleda do Lesec ali Radovljice ni ministerstvo v poštev vzelo, ko se je šlo za predlogo druge železnične zveze v Trst. Že lansko leto se je v nekaterih slovenskih časnikih, kakor v „Slovencu“ št. 160, v „Soči“ št. 82, „Slov. Narodu“ št. 157, in „Primorcu“ posebno pa še celo v „Graški Tages Posti“ na obširno razpravljalo o gotovi potrebi te kratke zveze, katera bi sigurno koristila prometu iz Primorja

„Neumnost“ — pravi prvi, tega je pa žejalo po pameti, ko je to pisal, ali pa po pijači, zato se ni zastoj podpisal: Liromil, mari bi se podpisal: Litromil!“

Tedaj je pesnik Liromil planil po koncu, odšel v kuhinjo in plačal.

Prišle so mu na um Prešernove besede: Ko brez mirú — in divjal je po mestu, da ni vedel ne kod, ne kam. Da bi imel denarja, udušil bi si svojo jezo s pijačo, toda žepi njegovih so bili suhi.

Ta brezobzirna, surova, neutemeljena, neumna kritika gnala ga je nemirno naprej. Kam kreniti? Po honorar bom šel, tako je sklenil Liromil — in šel je.

V uredniški sobi je sedel pri mizi star, velik, širok mož resnih lic, tako širok, kakor tisti koš, ki je stal poleg njegove mize. Pesnik Liromil je vstopil ter se predstavil kot pisatelj. Urednik ga je premotril od nog do glave ter ga kratko vprašal, kaj da hoče.

„Milostno bi prosil za honorar“ — rekel je nekoliko boječe pesnik Liromil.

„A tako! Oprostite, Vaša „Žalostna ljubezen“ je prišla pomotoma v list, ker mene ni bilo doma. Spišite kaj boljšega, potem prejmete!“

Liromil je bil bled, zdelo se mu je, da ni bil še nikoli tako bled v svojem življenju, kakor sedaj; kratko se je priklonil in odšel.

„Ta je prestar, ne razume moderne“, tako se je tolažil Liromil. Sicer je pa podlistek le natisnjen, kdo mu more kaj. Ali vendar mu je tista kritika zvenela še po ušesih in vzela mu je vse veselje. Preboleti ni mogel, da se celo iz njegovega svetega imena norčujejo, ki ga je toliko časa iskal.

Tje gori je šel v senčnati gozd, vsedel se na samotno klopico in zdelo se mu je, da še ni bil nikdar tako melanholičen, kakor današnji dan. Misli je nazaj, kako je bil srečen, ko še ni nič pisateljaval, misli naprej, ali bi še pisal, ali bi položil svoje pero na najvišjo polico, kakor Stritar, saj priznanja, časti, nagrade pri svojem narodu tako nikdo ne prejme. Nemo propheta —

Tako je slonel na klopici pesnik Liromil žalosten in otožen, ni pa opazil, da je njegova ljubljanka — luna že visoko gori na jasnem nebu. Tedaj je potožil njej svoje boli ter tiho zapel:

Kako je srečna lunica,
ki na visavah plava — —

v Kranjsko in iz Kranjske v Primorje, osobito mej Radovljico, Bledom in Bohinjom.

Tu zamorejo sedaj na Dunaju mudeči se gosp. poslanci iz Kranjske in Primorske zamujeno popraviti, ako složno postopajoč za te dve kronovini prevažno kratko zvezo, na višjem mestu odločno zahtevajo.

Politični pregled.

Krščanski socialisti in šole. Od raznih stranij in zlasti od socialno demokratiške napadajo se krščanski socialisti: češ, nasprotniki šole so. Vsi ti napadi so popolnoma neresnični. Povdarjalo se je zlasti, da dunajska občina ne daje učencem revnih starišev v zadostnem številu zastonj učil. Dokazano pa je, da je svota za učila revnim učencem, ki jo da le ta dunajska občina, petkrat večja svota, nego Brlin in v Berlinu obiskuje ljudsko šolo 30.000 učencev več, nego na Dunaju. Pet največjih mest na Nemškem ne izda za učila toliko, kolikor da Dunaj. Pa tudi z velikim številom ustanov skrbe dunajski krščanski socialisti za revne učence. Seveda klub temu bodo socialisti in njihovi dobri prijatelji liberalci naprej se lagali in delali vodo med učiteljstvom s frazo, ki zmeraj vleče: klerikalci niso prijatelji šol.

Organizacija katoliških kmetov na Češkem se osnuje prihodnje binkošti. Na Moravskem taka organizacija izborna deluje.

Volitve na Francoskem. Preteklo nedeljo so bile na Francoskem volitve v francoski parlament. Zmagalo je nepričakovano veliko protivladnih kandidatov, namreč 166, vlada pa jih je dobila 248. Potrebni so 277 ožjih volitev, ki se vrše jutri. Pariz je glasoval proti vladi. Nobeni vladi ne more biti indiferentno, če se je glavno mesto, sedež osrednje vlade, izreklo proti njej. Metropola Francije, srce naroda francoskega, milijonno mesto Pariz je volilo protiministerijalno, antisemitsko. Druga moralna nezgodica za kabinet Waldeck Rousseau bi bila ta, da par ministrov ni moglo prodreti že na prvi volitvi, ampak se morajo spuščati v ožjo volitev s protikandidati, pristaši vladi najnasprotnejih skupin. Tretji precej občutni moralni udarec za sedanjo francosko republiko bi bil, da je stranka nacionalistov razmerno največ mandatov na novo pridobila. Vlada Waldeck-Rousseau je vlada Dreyfusardov, a zmagonosni nacionalisti niso družega, nego antisemitije (morda z nekoliko primesi monarhističnega mišljenja), ljudje, ki so prepričani o izdajstvu proslulega židovskega kapitana in so po nepremostljivem propadu ločeni od vlade.

Zlodejstva v Armeniji. Iz gnjile Turčije se le malokdaj čuje kaj dobrega. Mohamedanska nestrpnost vedno zopet bruhne na dan napram krščanskim v Turčiji bivajočimi narodi. In to v zadnjem času. Kakor poroča list „Pro Armenia“, godila so se v Armeniji zopet zlodejstva. Turški

In potem je odšel domov. Doma je še vedno ležala na mizici njegova nedovršena pesem, a danes je imel trden namen, da je ne dovrši, ker je duh njegov utrujen. Povečerjal je, prižgal luč v svoji sobici in se vlegel k počitku. Toda v svetilki je primanjkovalo olja, zato je videl, da ne bo mogel ležeč čitati, kar je storil tako rad, kadar spati ni mogel. Čital je, čital, toda sen ga je zazibal v sladke sanje, luč pa je sama ugasnila — —

Na odru se je igrala prva njegova igra. Vzprejeta je bila z velikim navdušenjem. Vsi gledalci so klicali Liromila na oder. In Liromil je globoko ginjen prišel na oder ter se poklonil navdušenemu občinstvu. Od vseh stranij so leteli nanj cvetlični šopki, in igralke so mu prinašale krasne lovorove vence. Liromil je bil na vrhuncu svoje slave. Tedaj pa prideta na oder tista dva kritika ter mu hočeta vzeti lovorove vence. In Liromil do skrajnosti ogorčen, poln svete jeze udari po tistem, ki se je norčeval iz njegovega imena — — in zažvenketalo je po sobi, na tleh pa je ležala razbita njegova svetilka — —

Liromil je vzdihnil, globoko vzdihnil, tam gori na jasnem nebu pa se mu je režala njegova ljubljenska, njegova pesniška luna. —

divjaki so pri Mošiču grozno oropali armenske kmete. Najdražje, kar je, so pobrali, namreč hčere in žene. Kdor se temu ropu upira, tega pretepo, pokajo i puške in deluje se z nasilstvi in mukami in to tudi pri ženskah. V Migkhanu so v najhujši zimi, ko je toplomer kazal 30 stopinj pod ničlo, obešali kmete za roke na drevesa in sicer čisto nage. V Solonuzi in v Khebrenu so po zimi na vrv navezali seljake, vrgli jih v vodo in jih topli. V Konisu so neko žensko, ko so jo potegnili iz vode, toliko časa preteпали, da je umrla. In tudi v Carigradu, torej pred nosom evropskih krščanskih velevlastij so prenapolnjene ječe Armencev. Taka zlodejstva vrše se v našem prosvitljenem času!

Burski poveljniki v Južni Afriki so odklonili angleške mirovne pogoje. S tem je zopet zagotovljen krvav boj v Južni Afriki.

Rojaki.

O zadevi celjske slovensko-nemške gimnazije priborili smo si Slovenci združeni z vsemi avstrijskimi Slovani sijajen vspeh. Dne 21. marca t. l. zmagala je naša pravična stvar nad narodno nestrpnostjo in zagrizenostjo tujega naroda, in opravičena radost napolnjuje vsako slovensko srce!

Pa ta radost naj dobi primeren viden izraz, donašajoč slovenskemu narodu trajne koristi.

Za celjsko slovensko gimnazijo, ta tako ljuto sovražena in tako vztrajno branjen učni zavod, osnujmo „Dijaški dom v Celju!“

Dovolj ima ta naš gimnazijalni zavod dijakov. Ni nam jih treba loviti po vseh kronovinah avstrijskih, in ni nam jih treba otimati drugemu narodu. Ali mnogo, premnogo teh naših dijakov trpi za časa svojega šolanja hudo revščino, in to pogosto ravno najbolj nadarjeni dijaki, katerim je Bog podelil sicer krasen dar, bistro glavico, ali pičlo imetka.

In bridka revščina je kriva, da mnogi omaga, da ne more šole nadaljevati in dovršiti, pomanjkanje in glad vcepita marsikateremu nadebudnemu mladeniču kal hiranja in prerane smrti.

Revščina sili jih mnogo, da morajo iskati si stanovanje daleč zunaj mesta, ali v mestu jemati si najcenejša, vsled tega pa zaduhla in nezdrava stanovanja, ki jim rušijo zdravje in jih spravljajo v družbe, katere jim okužijo srce.

Svoj čas, pred dobrimi 15. leti osnovala se je v Celju „Dijaška kuhinja“, kateri se je postavil blag, človekoljuben namen, obraniti mlada, telesno in duševno se razvijajoča bitja, pred najhujšim pred stradanjem, in ista dosega sedaj s pomočjo blagih dobrotnikov, da se nasiti vsako opoldne okolu 40 dijakov.

To je bilo dozdej za skrajno silo. Storimo sedaj en korak dalje: Osnujmo še „Dijaški dom“ v Celju, dom, v katerem bodo slovenski dijaki, ki niso tako srečni, da bi mogli študirati bivač v sredi svojih dragih, ampak morajo zapustiti ljubo doma in se podati v tuji njim svet, dobivali zavetje stanovanje, v katerem se bodo vestno nadzorovali in vzgajali v pravem duhu.

Pri pogovoru dne 18. m. m. storili so celjski Slovenci sklep, naj dijaška kuhinja razširi svoj delokrog, ne samo hrano, tudi streho, dom naj daje slovenskim dijakom v Celju; osnuje naj se „Dijaški dom“ v Celju!

Pozivljamo toraj Vas, rojaki, ki imate ljubeče srce za našo slovensko mladino, da prinašate prispevke za označeni namen. Spominjajte se pri vseh prilikah „Dijaškega doma“ v Celju: spominjajte svoje prijatelje in zvanje nanj!

Pričakujemo pred vsem, da noben slov. občinski zastop, noben okrajni zastop, nobena posojilnica in nobena hranilnica ne bo zaostala.

Pa tudi zasebniki naj ne zaostajajo. Komur je Bog podelil posvetni blagor, naj pristopi kot ustanovnik „Dijaškega doma“ s prispevkom 200 K ali več, komur dal je Bog manje, naj pa od tega žrtvuje primeren prispevek.

Prispevki naj se pošiljajo naravnost na „Dijaški dom“ v Celju: podpisani odsek izkazoval jih bode redno v slov. časnikih ter zabeleževal v spominsko knjigo, katera bode še poznim potomcem naznanjala imena blagodušnih prijateljev slovenske učeče se mladine.

Združimo torej svoje moči, da se dvigne kmalu ob bistri Savinji v Celju „Dijaški dom.“

V Celju, 19. aprila 1902.

Lovro Baš c. kr. notar.	Anton Cestnik gimn. profesor.	dr. Ivan Dečko odvetnik.
Josip Kožuh gimn. profesor	Franc Ogradi opat.	dr. Josip Serneč odvetnik.
	dr. Josip Vrečko odvetnik.	

Domače novice.

Župan Hribar in Celje. Ljubljanski župan je poslal 50 kron za „Dijaški dom“ v Celju, zraven pa je pristavil zanimivo opazko, da se iz Celja ne smemo premakniti po nobenem kompromisu. „Narod“ je to opazko zamolčal, ker je to očitno naperjena proti dr. Tavčarju. Dvojno je mogoče: ali je ta opazka Hribarjeva bila odkrita, ali pa ni bila odkrita. Če gosp. župan res tako misli tudi v svojem srcu, potem se čudimo, zakaj nima toliko poguma, da bi to javno povedal. Dunajski visokošolci so ga pozvali, naj se loči od dr. Tavčarja ter prevzame sam vodstvo narodne stranke, — a gospod Hribar je molčal. Ta molk je bil umljiv, tem bolj potem, ko se je razširila vest, da je g. Hribar opustil misel, izdajati svoje glasilo. Popolnoma je kapituliral pred dr. Tavčarjem. Zato pa mislimo, da njegova opazka ni bila odkrita, ker je s tem samo hotel štajerskim Slovincem vreči nekoliko peska v oči, da bi tudi na njega, ki velja še kot čist rodoljub, ne padlo ogorčenje štajerskih Slovencev, s katerim so obsuli dr. Tavčarja!

„Narod“ in „Edinost“. „Narod“ si je naročil v „Soči“, ki edina zagovarja dr. Tavčarja v celjskem vprašanju, nek dopis, v katerem zagovarja narodno stranko kot edino voditeljico narodne ideje na Slovenskem ter se obrača do „Edinosti“, ki je rekla, da naj se združijo vsi Slovenci v jedno družino za narod požrtvovalno delujočih mož. Zanimivo je, kako „Narod“ to načelo pobija. On vprašuje tržaške gospode: Ali so gospodje v Trstu res tako slepi, da ne vidijo, kaj se godi po Kranjskem in po Goriškem, kako tlačí klerikalizem naše ljudstvo, kako isto nazadnje prav vsled klerikalne politike, kateri je ljudstvo le molzna krava, kako črna internacionala mori v ljudstvu narodnostni čut, kako skuša, dobiti vse javne zastope v svoje roke, da bi bil Slovenec le poslušno orodje klerikalizma! Ta ubogi klerikalizem! Tako slabih dokazov zoper našo stranko že dolgo nismo čitali. Vidi se, da dr. Tavčar res ne pozna družega orožja proti nam, kot ta ubogi klerikalizem. In — mi morimo narodni čut! Kdo se ne smeje? Kaj ne, mi smo poslali dr. Schafferja v deželni šolski svet, mi smo dali Nemcem 6000 gld. za nemško gledališče, mi smo sklenili pisano pogodbo z Nemci! Gospoda, s takimi dokazi le molčite, ker samo sebe bijete po zobeh!

„Narod“ in „Politik“. Praška „Politik“ pere liberalni stranki njene grehe, odkar je prišel dr. Tavčar v državni zbor. To seveda našim liberalcem, ki so odslej pri drugih slovanskih narodih reprezentovali javno mnenje našega naroda, ni nič kaj všeč. „Narod“ polemizira zoper „Politik“-o in mi se le čudimo, da more „Narod“ tako grdo lagati. On pravi, da so pri zadnjih državnoborskih volitvah šli Nemci roko v roki s klerikalci in vlado v boj proti napredni stranki. Ravno nasprotno je res! Ali niso vsi uradniki vsi nemškutarji volili nam nasprotno. Kdo je agitiral proti g. Povšetju. Ali se ni Dzimski nalašč peljal na Dolenjsko, da je delal za Zupančiča? Ali se ni vlada držala ne samo nevtralnno, ampak je delala celo proti nam? Kako toraj „Narod“ grdo laže! In gledišče! „Narod“ pravi, da če bi se liberalci z Nemci ne zvezali, da bi potem slov. gledišče moralo prenehati. Kako nesramna laž! Ali ni naš poslanec gosp. kanonik Kalan predlagal, naj se da slovenskemu gledišču 12.000 gld. nemškemu pa nič! In „Narod“ pravi, da bi moralo prenehati naše gledišče, če bi zveze z Nemci ne bilo! To prazen izgovor. Zveza z Nemci se je sklenila, da zvezda dr. Tavčarja ne zatone, ker bi bil

brez te zveze mož — brez moči. In to tudi „Politik“ ve!

Notar Plantan se je zopet izkazal! Ponižno je zopet vzdignil v drž. zboru svoje telo in glasoval za vlado, naj se mitnice ne odpravijo. Ta predlog je bil z glasovi vladi ugodnih poslancev — sprejet. Vlada je trdila, da bo odpravila mitnico s 1. januarjem 1903, ako bo ugoden finančni položaj. Naši poslanci so glasovali proti vladi za to, da se mitnice takoj odpravijo. Liberalni poslanec **Plantan** naj vender že pride poročat svojim volivcem. Saj so mu pri znani razsodnosti „naprednih“ volivcev povsod zaupnice pripravljene.

Gospod Alfonz Pirc je še vedno vodja glavarstva v Kranju, kjer je njegov bratranec g. Ciril Pirc deželni poslanec.

Pravico javnosti je c. kr. minister za uk in bogočastje podelil privatnemu ženskem učiteljsku tukajšnjega uršulinskega samostana z odlokom dne 14. aprila 1902, št. 8593. Gotovo lep spomenik k dvestoletnici, ki jo ravno obhaja imenovani zavod.

V **Trzin** se je pripeljal v torek, 29. aprila, s popoldanjem vlakom veleč. g. Jožef Preša, vpokojeni župnik kot ondotni dušni pastir v spremstvu več duhovnikov. Soseščani so sprejeli svojega prvega tukajstanujočega duhovna kaj slovesno in z odkritosrčno, nepopisno radostjo, postavili so slavoloke in mnogo mlajev; vihrale so zastave pri cerkvi, župnišču in hišah; čveteri sprejemni nagovori so jasno pričevali, kako krepko v soseski raste stara slovenska cvetlica, vernost in spoštovanje sv. cerkve in duhovnika, in zvečerna razsvitljava po vseh hišah je pritrjevala resnico v nagovorih izrečenih besedi: Vsa čast trzinski soseski! Saj pa tudi v polni meri Trzinci zaslužijo, da se jim je spolnila dolgoletna prisrčna želja: po domačem duhovniku, ki so krasno opravili in povečali svojo podružno cerkev sv. Florijana ter lepo vredili župnišče in sicer deloma po lastni moči, deloma po velikem dobrotniku, domačinu, veleč. g. Martinu Narobe župniku v Zapogah, ki je vložil precejšnjo glavnicu v namen, da se tukaj ustanovi samostojna duhovnija. Vsem: gospodu in soseski: Na mnogo let!

Politiško društvo za Hrvate in Slovence v Avstriji ustanovi se 7. t. m. Ustanovni shod vrši se v Pazinu.

Umrli je v Biški vasi pri Mirni peči na svojem domu g. Matija Krevs. Ranjki je pred letom dovršil v Novem mestu gimnazijo z maturo vred vse z dobrim vspehom. Lansko leto se je hotel posvetiti bogoslovskim študijam, toda prehladil se je nevarno, dobil hudo bolezen, ki ga je spravila letos začetkom aprila v grob. Umrli je bil član občespoštovane, imovite in po svoji darežljivosti obče znane hiše, katero pa Bog trdo obiskuje. Kajti pred malo leti je umrl najstarejši sin kot duhovnik, lansko leto je pobrala smrt družega, ki se je bil izobrazil za kmetijski stan na Grmški kmetijski šoli in letos je padel pod smrtno koso že tretji z visokimi stroški izsolani člen te hiše. Umrli je bil vzoren kot dijak, priljubljen in občespoštovan pri svojih sošolcih, njegova skromnost in ponižnost sta ga delali priljubljenega pri preprostem ljudstvu, kar se je zlasti pokazalo pri pogrebu, ko je spremilo ranjkega k večnemu počitku obilo število bližnjega in daljnega ljudstva. Pogreb je izvršil preč. g. župnik s pomočjo č. g. kaplana Volca, ki sta spremila zemeljske ostanke umrlega skozi od hiše žalosti, čeravno je precej oddaljena od pokopališča. Bodi obema gospodoma zato izrečena tem potom najtoplejša zahvala. Umrli pa naj vživa večni mir in sveti mu naj večna luč.

Deželno in mestno gospodarstvo. Deželni zbor štajerski bo imel razpravljati o posojilu 14 milijonov, ki ga hoče najeti mesto graško in za katero naj bi dežela prevzela garancijo. Mesto graško je zašlo namreč v veliko stisko in zadrego ker ima približno tako gospodarstvo, kakoršnje imajo na občini v — Trstu. Celo posamični nemški občinski zastopi se oglašajo proti temu, da bi dežela prevzela garancijo. Kamo li da bi se Slovenci ne uprli z nogami in rokami! Ako bi imeli nemški poslanci — pravi „Südsteierische Presse“ — le vsled dolžnosti do svojih volivcev, ne bi

mgli pritrčiti sedanjemu slabemu gospodarstvu v Gradcu. Vsekako pa mora priti za Slovence do ugodnega odloka. Ali: doli z dosedanjim nemškim švindelnom, z nemškim slabim gospodarstvom in z nemškim terorizmom! — ali administrativno ločenje južne Štajerske! V zadnjem slučaju more biti Slovincem seveda čisto vsejedno, če se bankerot najbolj nemškega mesta Gradca odloži še nekoliko po bankerotu nemškega dela Štajerske. Rečeni list meni, da bi bilo ob takih okoliščinah za slovenske poslance jako vabljivo, da vstopijo zopet v deželni zbor, sicer pa izjavlja, da bo sklep deželnih poslancev glede taktike odločilen tudi zanj in da se bo istemu pokoril.

Umrli je v Zagorju ob Savi č. g. župnik Gross. N. v m. p.

Lahi na Koroškem. Od 7. do 13. t. m. je prišlo 10.709 laških delavcev čez mejo pri Pontablju na Koroško, od začetka spomladi pa že 36.640. Dne 14. aprila se jih je pripeljalo zopet 3240. V prej imenovanem času se je skozi Beljak peljalo 1197 izseljencev v Ameriko, od velike noči pa okrog 3000, večinoma delavcev. Lahi toraj v tako ogromnih tropah prihajajo v Avstrijo, domačini pa morajo s trebuhom za kruhom v — Ameriko.

1000 psov postreljenih. V zadnjih tednih je bilo na Štajerskem in Koroškem radi stekline ustreljenih nad 1000 psov. Okoli 50 oseb je bilo letos v teh dveh deželah popadenih od steklih psov, več jih je umrlo. Pasji kontumac je proglašen za vse ozemlje med Beljakom in Semmeringom.

Javna prošnja. Minulo soboto popoldne je pogorela Zdenska vas v Dobropoljah. Vsled suše in viharja se je ogenj bliskovito širil. V nekaj minutah je stala vsa velika vas v groznem plamenu; nihče ni mogel reševati, ker je vsak moral le paziti, da je bežal pred ognjem, ki se je v viharju valil od strehe do strehe. Večina ljudij ni rešilo družega kakor to, kar so imeli na sebi. Zgorela sta dva človeka, nekaj živine in prašičev, ves živež, obleka, orodje itd. V vasi je ostala nepoškodovana samo ena hiša, en kozolec in štiri hiše vsaj še stoje, dasi zelo poškodovane, vse drugo je pogorelo do tal ali je pa razvalina. Prizadetih je 40 gospodarjev, poleg gostaskih rodovin. Okrog 300 ljudij nima strehe, nima obleke, nima živeža. V tej sili, ko ljudi tare obup in brskajo po pepelu za ostanki ter hodijo strti ob žalostnih razvalinah svojega ljubega domovja, ozirajoči se okrog po najskromnejši pomoči, obrača se podpisani odbor do milosrčnih ljudij širom domovine, ter prosi nujne pomoči za nesrečno prebivalstvo. Vsak dar se hvaležno sprejme. Vsak dar olajša gorje vaščanov, ki ne vedo, kako bi se lotili s praznimi rokami vzdigovati iz pepela svoja domovja. V zaupanji, da najde naša prošnja odprta srca in odprte roke, upamo posušiti solze nesrečnikov. Vaše sočutje in dejanska pomoč bode vlila ljudem novega poguma, da se bodo hitreje lotili postavljanja nova domovja na svoji rodni zemlji. V Dobropoljah, dne 29. aprila 1902. — And. Ramoveš, župnik. Fr. Jaklič, deželni poslanec. Janez Erčulj, I. obč. svetovalec.

Išče se 1 zvezek prvega tečaja „Rimskega Katolika“. Kdor ga ima naj nam naznani, da ga odkupimo.

Drobne novice. Župan v Zdenski vasi Znidarski, ki je pri požaru bil močno opečen ter so ga prepeljali v tukajšnjo bolnico, je umrl. — Na Kranjskem se zadnji čas prodaja mnogo graščin. Te dni se je prodala graščina Mokronog, na prodaj je graščina Rača. Prodani ste bili zadnje dni graščini Galenek in Mirna. — Električna železnica iz Trsta na Občino je izgotovljena. — Umrli je v Zagrebu naš rojak gosp. Ljudevit Tomšič, ravnatelj mestne ljudske šole in urednik lista za mladino „Bršljana“ v 59 letu svoje dobe. — Prebivalci vasi Krn, ležeče tik pod vrhom tega gorskega velikana, so sklenili zgraditi cerkev, za kar so že dobili dovoljenje od nadškofijskega ordinarijata. — Konje pokojnega kardinala je kupil g. grof Lanthieri. — V Trstu se govori, da bodo tržaški redarji s 1. majnikom pričeti nositi revolverje. Povod temu so baje napadi na redarje — Doslej je preko Reke odpeljanih v Afriko 50.356 konj. — G. Josip Gorup, tovarnar kisa je zgradil na tržaški cesti v Gorici svojo lastno pivovarno. Tovarna je že za-

čela delovati. — V Trstu so predčerašnjim ob 10. uri zvečer trije moški v bližini gledališča „Armonia“ napadli 54letno kuharico Marijo Bortolini. Dva sta jo držala, tretji ji je pa segel v žep in jo oropal denarja. Nato so vsi trije zbežali. — V Kropi je bil v nedeljo slovesno pripet zaslužni križec orožniškemu postajevođji gospodu Josipu Debevcu. — „Narodna tiskarna“ v Ljubljani ne zgradi svojo hišo ob vođalu Dunajske ceste in Sodne ulice, ampak v Knaflovi ulici. Prvotno stavbišče je zamenjala s fotografa Landauova vrtom v Knaflovih ulicah. Na prvo imenovanem prostoru bode „Kmetijska posojilnica za ljubljansko okolico“ zgradila novo poslopje. — Na Dunaju se je vršil v nedeljo shod delegatov avstrijskih veterancev, ki je sklenilo odločno potegovati se za to, da bi vojaki veteranski zastavi izkazovali vojaško čast.

Osebnne premembe v ljubljanski škofiji. G. Janez Čebašek, župnik v Črnem vrhu nad Polhovim gradcem, je resigniral na podeljeno mu župnijo Sodražico. Gosp. Francišek Pavlin, bivši dragatuški župnik, je nameščen za župnega upravitelja na Colu. Premesčeni so gg.: kapelan Janez Smukavec z Vač v Železnike, subsidijarij Janez Kramar z Dobrave pri Kropi kot beneficijant na Vače, kapelan Jos. Brešar iz Ribnice kot župni upravitelj v Sodražico, župni upravitelj Janez Traven iz Sodražice kot kapelan v Ribnico.

„Dom in Svet“ ima v svoji 1. maja številki naslednjo vsebino: Nesrečno zlato! Povest. Spisal Bogdan Vened. (Dalje). Pravijo . . . Zložila Mira. Noč po sobi moji plava . . . Zložil Ivo Danič. Življenje. Pomladanska slika. Spisal I. E. Rubin. Roma la Santa. Zložil M. O. Viktor Hugo. Kulturno-literarna drobtina. Spisal Andrej Kalan. Divji lovec. Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. Od Save do Bospora. Potopisni spomini. Napisal Ivan Knific. (Dalje). Molitve. Zložil Silvin Sardenko. Tretja solza. Zložil H. Nad grobovi. Zložil Cvetko Slavin. Akvilejska cerkev med Slovenci. Zgodovinska študija. Spisal dr. Jožef Gruden. (Konec). Trtje in povrtje. Uložil Anton Medved. V zračnih višinah. Črtice o zrakoplovstvu. Spisal I. Z. Do zmage! Po prijateljevih pismih priobčil Jož. Osaben. (Dalje). Iz Kranjske na Goriško — pod zemljo! Tehnična dela pri bohinskem predoru. Popisuje Livški. Nemir me žene . . . Zložil Cvetko Slavin. Književnost: Slovenska književnost. B pouku slovenskega jezika. Spomenika ob dvestoletnici uršulinskega samostana v Ljubljani. — Hrvaska književnost. Knjige „Matice Hrvatske“ za l. 1901. Krčki knezovi Frankapani. — Češka književnost. Trest. Z taju života. — Iz drugih književnosti. Zur Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache. — To in ono. Naše slike. Iz Prešernovih šolskih let. † P. Ladislav Hrovat. Dvestoletnica ljubljanskega uršulinskega samostana. Schellenburgove dobrodne ustanove. Kranjska gasilna društva. Dr. Matija Murko. Ruski kružki. Fra Grga Martić. „Staroslovenska akademija“. Zavod sv. Hieronima v Rimu. Dr. Emil Holub. Dr. Lieber in nemški katoliški „Centrum“. Šah na platnicah. IV. shod shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani na platnicah. Slike: Kraljica majnikova. Vinjeta. Lúkeniski grad pri Prečini. Fot.K. Čeč. Od Save do Bospora. Carigrad: Galatski most, stran 281: Carigrad: Aja Šofija, 283; Carigrad: Atmejdán, stari Hipodrom z obeliskom in bronasto kačo. Zadaž Ahmedova mošeja, 286. V zračnih višinah. Slika I. Wellnerjev zrakoplov, str. 299. Slika 2. Compagnonov zrakoplov str. 300. Slika 3. Delpradov zračni velociped, str. 300. Pisemska tajnost. Kardinal-nadškof Jakob Missia na mrtvaškem odru. Fot. A. Jerkič. Pogreb kardinala Jakoba Missia v Gorici. Fot. A. Jerkič. Janez Jakob pl. Schellenburg. Dr. Lieber.

Toča v Vipavi. Dne 22. m. m. popoldne okolu 1 ure so imeli v Vipavi Vrhpolju, na Colu in v nekaterih drugih bližnjih krajih veliko nevihto, z gromom in bliskom in konečno s točo. Škoda je tem večja, ker je padala kakor lesniki debela toča in so mladike na trti že precej pognale. Kajpada ljudje niso bili pripravljene na tako zgodnjo točo in vsled tega tudi niso streljali razum v občini Budanje, a še tu so imeli pri tem nesrečo. Pri streljanju se je namreč znatno opekel bivši sedmošolec, sedaj občinski tajnik Josip Ferjančič, kateremu se je smodnik prenalgo vnel.

Slovenski vojak — morilec. Gostilničar Wolf iz Francovih varov je popival v Pragi v družbi vojakov. Potem je izginil in našli so ga umorjenega v nekem jarku ob praških Hradčanih. Preiskava je dognala, da je morilec vojak pri trainu Franc Toutzka iz Št. Jakoba pri Mariboru. Dogovoril se je s svojima tovarišema Tellekom in Etzovskim z Wolfom za sestanek na Hradčanih. Ta trojica je sklenila Wolfa umoriti. Ko je Wolf prišel v jarek, ga je Toutzka omamil s kamenjem in ga potem ubil. Ko so vojaki oropali svojo žrtev, so zbežali. Nagrado, ki je bila razpisana za onega, ki naznani morilca, dobi neka deklica, s katero je Toutzka veliko oropane denarja zapravil. Vsi trije storilci so bili že dolgo časa pri vojaki in so že vsi predkaznovani. Pri Toutzka so dobili hotelirju Wolfu oropane stvari.

Razne stvari.

Črtice o roparju Musolino. V mestu Lucca v Italiji — kakor smo že poročali — vrši se zanimiva porotna obravnava proti glasovitemu roparju Musolino, proti kateremu je dvignjenih 18 obtožb zaradi raznih zločinov. Naše čitatelje bode gotovo zanimalo kaj slišati o Musolinu in o tej razpravi.

Musolino je eden najinteresantnejših roparjev italijanskih, to pa zaradi tega, ker je bil, kakor poročajo listi, „najplemenitnejši“ človek in dobronik revežev, morilec pa le iz maščevanja. Zaradi tega so ga reveži in pastirji proslavljali v narodnih pesmih kot junaka in ga skrivali pred njegovimi preganjalci italijanskimi oblastmi, katerim je bil dolgo let v strah in trepet.

Musolino je bil prej pošten mladenič, sin priprostih kmetijskih starišev. Nekoč pa se je pripetilo, da mu je župan domačega kraja zapeljal nevesto, krasno dekle, v katero je bil silno zaljubljen. Iz maščevanja je Musolino zapeljivca svoje neveste umoril, potem pa ubežal v gore. Poslej je bilo njegovo življenje zgubljeno, kajti šel je med roparje. Oblasti so ga začele preganjati in so razpisale nanj nagrado. Marsikdo pa, ki je hotel to nagrado zaslužiti, padel je kot žrtev svoje pohlepčnosti od Musolinove roke. Od leta do leta so se množila njegova hudodelstva iz maščevanja tako, da se jih je nakupičilo celih 18. Končno so ga lansko leto zasačili in vjeli, ko je ležal bolan in ga odpeljali v ječo.

Pred porotniki se Musolino jako čudno vede. Dela se, kakor bi bil neumen, zdravniki pa trdijo, da je njegovo vedenje le teatralično. Pred porotniki v jednomer trdi, da ni nikogar umoril, marveč da to, kar je storil, je bilo le „iz maščevanja nad onimi, ki so se hoteli zaslužiti talijo, da bi ga vjeli“. „Jaz nisem brigant, ne ropar in tudi nisem moril kristjanov, marveč ljudi, ki niso vredni, da jih zemlja nosi.“ Ko mu je predsednik omenil, da je vkradel Zaccoliju 100 lir denarja, je Musolino srdit planil po konci in zakričal na sodnika: „Tako zapustim dvorano, ako boste govorili z menoj v tem tonu! Musolina ne bodete sumničili tatvine brez kazni!“ Musolino je izjavil, da mu ni žal nobenega dejanja, obžaluje le, da je vstrelil nekega orožnika v silobranu, ko je isti vršil svojo službo. Ko je sodnik omenil tega čina, je Musolino začel na glas jokati v dvorani. Najbolj zoprna mu je oprava kaznjencev, v katero so ga vtaknili. V početku se je odločno branil stopiti v dvorano v tej obleki ter je zahteval svojo navadno obleko. Kar mu je bilo odbito. Ko ga je začel sodnik izpraševati, ni dal odgovora, marveč je rekel: „Pustite me, jaz sem bolan!“ na kar je rekel zdravnik psihijater: „Dajte mu njegovo obleko, pa bode zopet zdrav!“ Od hipa do hipa se predsednik sodišča in Musolino začneta kar po prijateljsko — tikati. Tako mu je Musolino odgovoril prijazno, ko ga vpraša sodnik glede nekega manjšega prestopka: „Ne bodi siten in ne izprašuj me takih malenkosti, katerih se ne spominjam, drugače bo trajala ta stvar (namreč obravnava) deset let.“

Jedenkrat ga vpraša sodnik: „Kaj bi ti Musolin, storil, ako bi te mi oprostili?“

Na to odgovori Musolino: „Dozdaj nisem živel posebno pobožno, ako pa bi bil oproščen, postal bi najboljši kristjan.“

„Kam pa bi šel?“

„Tu ne bi ostal, med tem ljudstvom, šel bi kam daleč proč.“

„Od česa pa bi živel?“

„Nu, predstavil bi se kakemu cesarju ali kralju, da mi da kakih 20.000 lir, potem bi živel brez skrbi pobožno dalje.“

Razprava še ni končana in bode konec najbrže ta, da Musolino ne bo imel več prilike — pobožno živeti na zemlji.

Učitelj gre k učencu v šolo. Najstarejši učenec praške medicinske fakultete je umirovljeni gimnazijski profesor matematike in fizike Jakob Hron. Svoj čas bil je Hron šest let učitelj na gimnaziji sedanjemu vseučiliškemu docentu na praškem vseučilišču dr. Otokarju Srdinko. Sedaj se je nekdanji učitelj pri svojem nekdanjem učencu vpisal kot redni slušatelj in bode poslušal predavanja svojega nekdanjega učenca o razvoju srca in o sistemu krvi.

30 let je letos, kar so bile sprejete na državne pošte avstrijske tudi ženske uradnice.

Častnikov pri kavaleriji manjka vedno bolj. Kako bi se temu odpomoglo, imelo je več višjih kavalerijskih častnikov v svojem ministerstvu posvetovanje, na katerem se je povdarjalo zvišanje častniških doklad, nadalje razbremenjenje častnikov v službi in zato pomnoženje podčastnikov pri konjeništvu. Povdarjalo se je tudi, da je preveč konjeniških polkov (16) v Galiciji in da so le ti štacionirani v malih gnezdih, ki ne mikajo sinov bogatih rodov in vstopiti h konjeništvu. Kakor znano, imajo konjeniški častniki večje stroške nego drugi in zato pri konjeništvu ne bogati častniki ne shajajo s plačo.

Kdo je tašča? Neki pariški list je razpisal nagrado 20 frankov za najboljše pojasnilo tašče. Odgovorilo se je med drugim: Tašča je osat v svatovskem šopku. — Grenka kaplja v piskrčku zakonskih sladkosti. — Bacil za zakonske ločitve. — Damoklejev meč nad zakonsko srečo. Sedež na poročni pogodbi. — Zglasili so se pa tudi zagovorniki tašč ter so dejali: Tašča je jagnje, ki nase jemlje grehe mladih zakonskih. — Tašča je najbolj obrekovana žena. — Tašča je poštena žena, ki je na slabem glasu. — Brez tašče bi ne mogli živeti površni humoristi. — Tašča je lep, ki družijo mlada zakonska. — Tašča je desna roka mlade gospe ter finančni nadzornik soprogov. — Pametna tašča je previdnost za mlada zakonska in angelj varuh za njune otroke.

Služba božja samih slepcev vršila se je v Londonu v Belgrave kapeli. Vsi navzoči verniki, pevski zbor in duhovnik, ki je služil službo božjo, bili so slepi.

Najmanjši konj na svetu kažejo se v Londonu. In sicer sta dva irlandska konjiča Harlekin in Whisky. Harlekin je pet let star in 29 palcev visok in tri leta star Whisky je 1 palec nižji.

Zanimiva oporoka. Na Nemškem je umrl bogat gospod, ki je napravil tako-le oporoko: Vsem sorodnikom, ki se ne udeležijo pogreba, po 300 mark. Ostalo premoženje naj dobe tisti, ki so določeni v zapečatenem pismu, ki naj se odpre še-le po pogrebu. Za krsto je šla ena sama sorodnica, namreč njegova zvesta služabnica. Vsi drugi so izostali radi 300 mark. Ko so odprli pismo, so našli, da je vse ostalo ogromno premoženje zapuščeno tistim, ki pojdejo za pogrebom! Srečna služabnica!

Razloček med ženo in ljubico. Neki Amerikanec piše: Hočeš li spoznati v slabem vremenu, je ženska, ki gre s kakim moškim, njegova ljubica ali žena, pazi, kako nosi dežnik. Če drži dežnik bolj nad glavo svoje spremljevalke in pazi ne glede nase bolj na svojo spremljevalko, je to njegova ljubica; če pa drži dežnik tako, da varuje pred dežjem bolj sebe, nego svojo spremljevalko, vedi da gre s svojo soprogo.

Kazni za pijance v Ameriki. Na jako originalen način kaznujejo pijance v Kanadi. Policija se je prepričala, da pijanca ne poboljša niti prisilno delo niti ječa. Izpuščeni kaznovani pijanci šli so koj iz ječe v gostilno na žganje in vino, da se oškodujeje za dolg post. Policija je pa sedaj odredila, da se vsakemu pravemu pijancu mora obesiti krog vratu meden svetel obroč, ki ga mora nositi toliko časa, da se po-

boljša. Pravijo, da to bolj pomaga, kakor ječa in denarne kazni.

Goljufija pod krinko človekoljubnosti. Najvišje kroge v Budimpešti prevaril je na zvit način neki Ivan Deszeri Boleman. Ponaredil je pooblastilo za nabiranje milodarov v namen sezidanja sanatorija nadvojvode Josipa. Na pooblastilu je bil ponarejen pečat in podpis nadvojvode Josipa. Darovali so visoke prispevke mažarski velikaši. Ko se je goljufji prišlo na sled, jo je goljuf že popihal in tudi policija pozveduje za njim dosedaj zaman.

Živalske dirke. Angleški zoolog pripoveduje: „Ako bi razne živali napravile dirke, bi zmagal hrt (Windhund), ki potrebuje eno minuto, da zbeži 1250 metrov daleč, za njim pride konj 1000 m., potem tiger 860 m., volk 570 m., in zajc 400 m. Ako opazujemo tiče, je najhitrejši poštni golob, ki preleti 1200 metrov za minuto, med ribami je najhitrejši delfin, ki prepluje na eno uro 31 kilometrov in ima urnost navadnega volka.“

Gospodarjeva dela v mesecu maju. Drevje. Mrčes je v tem mesecu najhujši. Gosenice je treba mastiti; uši preženi s tobakovo vodo zjutraj pred solncem. Debelne mladike se skrajšujejo kakor v aprilu nad četrtim peresom. Drevje, ki ravno odevetava — potrebuje moče, zalivaj tedaj, kadar med vodno in zemeljno toplino ni mnogo razločka; torej nikakor ne ob solncu (brez zalivanja ob suši se sadje obleti). Trta. Še se lahko sadi; če cepiš s shranjenimi cepiči, deni jih nekaj ur prej v vodo. Proti strupeni rosi poškopri z modro galico; prvič kadar razvije 6 listkov (drugič čez 4 tedne in tretjič v avgustu). Proti črvu (gr. kiseljaku) z ostrimi curki prepri grozdke z mrčesno močo (tobakova moka in mazljivo milo ali mrčesni prah). Proti plesnobi ob vročih dneh žveplaj. — Vrt se čisti, trebi, rahlja. Sejaj zgodnji ohrovt, kolerabo, špinace, grah; pri toplem vremenu sejaj fižol, kumare, buče, redkev. Do srede meseca naj bodo dovršeni nasadi zelene, čebule majarona. Ob koncu meseca endivijo in raponitiko posejaj. Presadi (na toplem posejane) buče, kumare, dinje; sadi zelje, vezno solato, peso. Pri nočnih mrazovih je treba pokrivati melone, buče, kumare. Pri grahu potrgaj nekaj vrhov in zgornjih cvetov, da pospešiš zoritev. — Cvetice. Presadi sadike marcijeve setve; posej še enkrat enoletnih cvetic, da dobiš dalj časa cvetočih. Vse cvetice iz zimskih prostorov smeš preseliti na prosto (če ni izjemnega mraza). V marcu in aprilu vzgojene semenke (sadike iz semen), ter prezimele rastline deni na gredice. Sadi georginine gomolje, šmarnice. Pomnožuj z zatiči in posadki. V lončkih vzgojene lilije deni v zemljo. Če hočeš imeti lepo trato, pokosi na vsakih 14 dni. Najhujši boj z mrčesom. Od srede maja zalivaj zvečer.

GLASNIK.

Delavska združevanja.

Pri vseh vprašanih delavskega stanu imajo dandanes odločilno besedo delodajalci. Pri določevanju plače in drugih delavskih pogojev se ne ozira na pravično zahtevo delavcev. Delavci zahtevajo svoje pravice, zahtevajo uravnavo žalostnih svojih razmer, njih zahteve odobravajo mnogi delodajalci, a večina kapitalističnih podjetnikov z vlado na svoji strani se upira in ignorira njihovo prizadevanje. Delavec jim je kupljena pomoč pri železnih strojih. Poseči bi morala vmes vlada in nastopiti za varstvo delavskega stanu, a ta ne more več popraviti, ker je požrešni liberalizem dobil tudi njo v zaščito. Izdala je zakone, ki so bili naravnost nasprotni delavskim interesom in prepovedovali strokovno združevanje. Skusila je storjeno krivico popraviti in izdelala nov zakon z dnem 7. aprila 1870. S tem zakonom so se razveljavili §§ 479, 480, 481. a tudi novi zakon odreka a) dogovorom delodajavcev, ki nameravajo z ustavljenjem prometa zmanjšati plačo ali drugače naložiti neugodne pogoje delavcem, b) dogovoru delavcev, ki nameravajo z ustavljenjem dela izsiliti boljšo plačo

ali druge ugodnejše pogoje — pravno veljavnost. Zakon z dne 21. decembra 1867. drž. zak. št. 142 priznava vsem avstrijskim državljanom zbirati se in ustanovljati društva, a ta zakon s 7. aprila 1870. omejuje koalicijsko pravico, in zato ni nič pomagano s prejšnjim zakonom, kadar bi hoteli delavci skupno zastopati svoje interese in zahtevati svoje pravice. Zakon, (7. apr. 1870) ako ga nagloma preberemo, namerava braniti delavce pred izkoriščanjem delodajavcev in braniti delodajavce pred nasilstvom delavcev. Če pa preudarimo namen zakona natančneje, vidimo, da zadene v prvi vrsti delavce, dočim je velikim podjetnikom v prid. Njim tako ni treba solidarnega nastopanja, da znižajo plače delavcev, katere so že sedaj tako nizke, da nižjih niti zahtevati ne morejo. Kar se pa tiče drugačnega obremenjenja, nalože ga lahko vključ temu ali so njih dogovori pravno veljavni ali ne, vsaj prepovedani niso.

Drugačne razmere kot pri delodajavcih so pa razmere delavcev. Njim še preostaja nebroj zahtev, tičočih se plače, dobe za delo, delavskega varstva, katere so še nerešene. Vse te zahteve morejo doseči drugače kot po pogajanju z delodajavcem. A ta ni dolžan poslušati njih pritožbe, ker njihovim dogovorom vlada odreka pravno veljavnost. Delodajavec ima opraviti le s posameznimi delavci, delavske korporacije pa kot take ne priznava. Vsak delavec mora svoje zahteve sam razložiti delodajavcem, če želi mirnim potom kaj doseči. Koliko bo dosegel, to si lahko sami mislimo.

Vprašanje nastane: Kako si naj delavci, ko se jim omejuje koalicijska pravica v posameznih slučajih pomagajo do pravic?

Ako delodajavec noče upoštevati delavskih zahtev, ker ga vlada k tem ne sili, preostaja delavcem edina pot ne priti na delo, ako hočejo vsi skupno nastopiti proti njemu. Siliti pa k stavki ne smejo nikogar, ker jim grozi zakon 7. aprila 1870. § 3. s zaporom 30 dni do treh mesecev. Edino s stavko se jim more posrečiti prisiliti delodajavca, da upošteva njih zahteve. Veliko stavk se pa ponesreči, kakor nam priča zgodovina in vzroka je iskati v tem zopet, da delavci ne nastopajo vzajemno ali pa da prično stavko nepremišljeno pod vplivom kakega sleparskega kričača. Tedaj morajo iti zopet na delo in sicer pod pogoji, katere jim stavi delodajavec, ne da bi dosegli, kar so želeli. Posledica neorganizacije delavcev pri stavkah, so zopet neredi in vlada pošlje brž vojaštvo z nasajenimi bajoneti pomirit razburjene duhove. Ako so pa delavci organizirani in se po svojih odborih pogajajo z delodajavci, tedaj se vsa stvar mirno vrši in navadno ne pride do stavke. V slučaju pa, da delodajavci kljub pogajanju ne ugone zahtevam, ostaja zopet zadnje sredstvo stavka. A tu je stavka vsa drugačna kot v prvem slučaju. Med delavci vlada najlepši red in ni se treba bati policiji, da se bode motil javni mir, ker za vse nemire je odgovoren delavski odbor ki sestoji iz mož, ki so znane osebe. Na tak način pa si zagotove pravice, ker stavke ne prično nepremišljeno, temveč so pripravljeni na vse slučaje.

Dokler ni liberalizem pričel veti, je delavstvo stalo v trdnih falangah, ta pa je razdril združeno življenje in postavil posameznika v boj za življenje in smrt proti svojemu sodruhu. Narava sama navaja človeka k združevanju, kajti človek je družabno bitje. Zato so vse naredbe proti združnemu delovanju ne samo krivični, temveč naravnost protinaravni.

Po belgijski generalni stavki.

Veliki boj, generalna stavka v Belgiji je končan. Ob tej priliki ne moremo si kaj, da ne bi se obsirneje pečali z vprašanjem generalna stavka. Saj to vprašanje se je razmotrivalo že obilokrat in tudi poskušalo se izvesti. Žal, uči nas skušnja, da generalne, to je splošne stavke se navadno ponesrečijo. Nekaterniki sicer trdijo, da delavstvo ravno z generalno stavko doseže najlažje svoje zahteve, toda temu pač ni nikakor tako. Ne tajimo: beseda generalna stavka doni jako, jako lepo, toda praktično generalne stavke svoj

namen ne dosežejo, to nam dokazuje ravno generalna stavka v Belgiji, toraj tam, kjer je delavstvo jako dobro organizirano, bodisi socijalna ali katoliška demokracija. V generalni stavki v Belgiji, postopali so delavci ne glede na politično načelne razlike *solidarno*, kar je čisto popolnoma prav. Kje so toraj vzroki, da v generalnih stavkah delavstvo svojih zahtev ne doseže. S tem vprašanjem se je nam pečati.

V krajih z razvito industrijo je popolnoma nemogoč obstoj eksistenca delavstva brez dela. Nemogoče je, da bi splošno delavstvo za daljši čas moralo brez zaslužka obstati. Predpogoj, da mora delavec pošteno živeti je, da si kaj zasluži, drugače si ne more nabaviti za življenje potrebnih stvari. Zastonj brez denarja se pa, kakor znano, prav ničesar ne dobi in z generalno stavko zvezano je tudi, da deloma pri prodajalcih živil težko na up živila, dobi in če jih že dobi, je dolg, ki ga za čas generalne stavke napravi, breme, ki ga težko, težko tlači ob času, ko zopet z delom prične.

Posledice generalne stavke so take, da je v nje stopiti šele po resnem premišljenem načrtu. Kdor napove generalno stavko, to je stavko, v kateri stavka vse delavstvo ne glede na posamezne stroke in hoče s tem doseči svoj namen, razpolagati mora z ogromnimi sredstvi. Pripravljen mora biti na vse, če hoče svoj namen doseči. Uspeh doseže se pa le takrat, kadar onemore jedna v boju se nahajajočih strank popolnoma. In tega belgijsko socijalno demokratiško vodstvo upoštevalo ni. Generalna stavka končala se je v petih dneh, toraj v neprimerno kratkem času. Znano je, da delavstvo brez vsake podpore vzdrži stavko najmanj eden teden in pri pomanjkanju, ki se ga še zdrži, tudi štirinajst dni. K temu se mora tudi vpoštevati, da generalno stavko ne kaže proglasiti kar čez noč.

In po petih dneh bila je generalna stavka belgijskega delavstva končana brez vsakega uspeha. To je za delavstvo žalostno in je upravičena tožba: vodstvo belgijske socijalne demokracije ni zmožno voditi in izvajati generalno stavko, kakor bi jih morali poznati. Uračunali so se o moči delavstva vzdržati stavko, preveč so se zanašali na podporo drugonarodnega delavstva. Podcenjevali so tudi nasprotnikovo moč.

Teh rezmer socijalno demokratiško vodstvo nikakor vpoštevalo ni in zato je po njem provzročena generalna, splošna stavka belgijskega delavstva bila iahkomišljena in lahkomišljenost v taki resni zadevi je brezvestnost, ki nima kmalu podobnega, v politični socijalni zgodovini človeštva. Velik upor sužnje v stari rimski državi bil je veliko bolj premišljen, akoravno je takratni rimski proletarijat podlegel konečno, podlegel je častno, ker so se sužni držali dolgo časa in če ravno poraženi, držali so se častno.

In lahko bi bilo socijalistiško vodstvo se poučilo o delavski moči. Ravno tako bi se lahko bilo poučilo o visočini podpor izvan Belgije, ne pa samo poučiti se, tudi vpoštevati bi bilo moralo te okolščine. Najbrže je vsem tem bilo vodstvo belgijske socijalne demokracije prav dobro poučeno in ravno to je brezsrčno hudodelstvo, ker je klub temu pognalo delavstvo v stavko.

In stavka bila je zapovedana, temu nihče ugovarjal ne bode. Nismo sovražniki stavk, če so upravičene, sovražniki pa, in to najodločnejši sovražniki smo onih, ki z lastne častilakomnosti poženo delavstvo v stavko in kar je še najlepše, po preteku petih dni zapovedo zopet delavstvu: idi na delo! In to ravno v času, ko je pričela generalna stavka uplivati! Saj so pritiskati jeli na kralja veliki industrijalci, občine in drugi, naj upliva na vlado, da ugoti delavskim zahtevam.

Človek ne ve, ali bi se smejal, ali jezil nad takim brezvestnim, naravnost pobalinskim nastopanjem vodstva belgijske socijalne demokracije. Po petem dnevu stavke blagajne prazne. In izrabiti delavstvo, njega navdušenje in pognati naravnost v revolucijo. Igrati se s človeškim življenjem! Na tak predrzen in brezvesten način ni delavstva pač še nihče vodil za nos, kakor ga je vodilo vodstvo belgijske socijalne demokracije. Ne vemo, če bode belgijsko socijalno demokratiško delavstvo spregledalo in spoznalo grdo igro, naravnost predpustno veselico. Trdno pa smo prepričani, da bode tudi

zaslepljeno delavstvo jedenkrat in to že morebiti v doglednem času spregledalo in se odvrnilo od onih krogov, ki slepe in za nos vodijo pošteno delavstvo; čifute namreč mislimo. In k temu ne bo malo pripomogla bo ne mala komedija, katero je prouzročilo čifutsko vodstvo belgijske soc. demokracije!

Delavske drobtine.

Ženski vestnik. V nedeljo, dne 24. marca je bil dobro obiskan shod ženskega oddelka kršč. soc. zveze v Ljubljani. Zborovanje je kaj spretno vodila predsednica ženskega oddelka gospa Marija Manfredo. Ostali govorniki povdarjali so zlasti, naj bi bile ženske misijonarice in sicer odločne misijonarice za krščansko socijalno idejo. Naglašalo se je, da hočejo privedi gotovi brezverski krogi v brezverstvo tudi ženstvo, dobro vedoč, da če si moderno brezverstvo pridobi ženstvo, bode to prešlo v meso in kri prihodnjemu rodu. Povdarjalo se je, naj bi se ženstvo trdno in odločno zavzelo za krščansko stvar v sedanjih časih. Neumni so oni, ki trde, vera naj bi bila sovražnica omike in napredka. Saj ravno vera je bila in je še ona moč in sila, ki je osvobodila suženjstva ženstvo, v katerem je onotičalo v poganskih narodih. Tudi dandanes tiči še ženstvo v krajih, kamor ni prisijala luč krščanstva, v sužnosti moževi, v vsej Afriki in pri vseh nekrščanskih narodih, bodisi v Aziji in Avstraliji kakor tudi pri nekrščanskih ameriških Indijancih. Krščanstvo je torej osvobodilo ženstvo, zato je pa ženstvo dolžno stopiti v boj proti vsem, in bodisi lastni mož ali sin ali hči, ki zasmejujejo krščanstvo ali njega reprezentante, duhovščino. V peč z liberalnimi in socijalno-demokratiškimi časniki. Nobenega zaslužka onim, ki trobijo liberalni rog. Le če se tudi ženstvo z vso močjo zavzame za krščanska načela, zmagali bodemo, drugače pa nikdar.

Prvi majnik je letos bil posebno v Trstu praznovan. Vse delo je počivalo. Na tisoče si je delavstvo s tem mošnje olajšalo, drugoga vspeha pa ni bilo. V Ljubljani se je uprizorila stavka zidarjev in tesarjev, ki zahtevajo 10 urni delavnik.

Štrajk v Krpanju v Istri traja naprej. Delavci v tem rudniku zahtevajo povišanje plačila. Mir se ni kalil. V Labinju so imeli štrajkujoči v nedeljo zborovanje, na katerem se je izvedelo, da ravnateljstvo rudnika ne ugoti zahtevam niti v jedni točki. Delavci so vzeli to mirno na znanje. Odločili so se, ostati še dalje v štrajku. Prišel je med nje neki vladni komisar, da menda posreduje, in število orožnikov so pomnožili.

Tvorniški delavci v Moskvi in okolici so zahtevali večjo plačo ter so začeli štrajkati. V preteklem tednu so se delavci zbrali na velikem ljudskem trgu ter razgrajali. Policija ni opravila ničesar, zato je prišlo vojaštvo peš in na konjih. Vnel se je boj, v katerem so bili ubiti in ranjeni delavci in vojaki. Naslednjega dne so se izgredi ponovili, in vojaštvo je moralo zopet posredovati. V Moskvi se boje novih nemirov in viharnih demonstracij, ker tudi pri drugih mestih med delavci vre. Delavci v Peterburgu in okolici naznanjajo, da se začne to leto generalni štrajk, ako se njih zahtevam ne zadosti.

Delavsko izobraževalno društvo v Boven je imelo na belo nedeljo svoj II. letni občni zbor, na katerem je obhajalo društvo tudi 25-letnico papeževanja sv. Očeta Leona XIII. G. Anton Šuler se je v nagovoru z iskrenimi besedami spominjal ustanovitve društva in njegovega razvoja, s katerim moramo biti zadovoljni pri vseh ovirah in zvijačno sovražnem nastopanju liberalcev. V lanskem letu je napredovala zlasti podružnica v Logu, ki bo obsegala v kratkem vse tamošnje delavce, večinoma rudarje v Logu in Rablju. S posebnim zadovoljstvom moramo omeniti, da raste zavest med delavstvom od dne do dne in da spoznavajo delavci bolj in bolj, kako velikega pomena je zanje združevanje — nasprotno pa morajo čutiti vsa poniževanja, ako niso združeni, ter vedo jedino le pri delu, v rovu, da jih veže v jedno neka vez. Mislimo, da je naša stvar v Boven vže toliko napredovala, da ne imej noben delavec pred

nikomur več „rešpekta“, kakor ga zasluži, današnji liberalci pa ga sploh nič več ne zaslužijo. Ako niso naprednjčki vam in vašim težnjam pravični, čemu neki naj bi jih vi sploh še spoštovali. Število udov je naraslo in denarno stanje je ugodno, dasi se je v lanskem letu razdelilo mnogo podpor v slučaju bolezni. Gospod vikar Abram iz Trente je govoril nato mesto tedaj obolelega kurata Ivančiča s Srpenice v proslavo 25-letnice papeževanja sv. Očeta Leona XIII, kolikega pomena je ta dolga doba njegovega vladanja, zlasti za delavske stanove in kako upravičeno je, da ga imenujemo delavskega papeža. Pri tem se je spominjal tudi prerano umrlega knezonadškofa in kardinala, velikoga pospeševalca in zaščitnika delavskega gibanja na Slovenskem. Društvu, kateremu je bil izvoljen za predsestnika g. Ivan Mihelič, mizarski mojster v Bovcu, je pristopilo zopet novih udov. Shod se je zaključil med gromovitimi živjoklici na sv. Očeta in presvetlega cesarja ter ob splošni želji in nadi, da ne bodi čez leto dni več delavca, ki bi ne bil vpisan v to potrebno društvo. Dal Bog!

Zopet eden. Kakor poroča socijalno-demokratiški v Tridentu na Tirolskem izhajajoči laški časnik, izključiti so morali sodruha Fr. Grestija, ker je socijalna demokratiška društva za velike svote ogoljufal.

Ivaležnost avstrijske socijalne demokracije napram belgijskim zadrugam, ki so ob raznih prilikah z znatnimi svotami podpirali avstrijsko socijalno-demokratiško vodstvo, pokazala se je povodom generalne stavke v Belgiji v jako lepi luči. Kakor znano, stavkalo je v Belgiji nad 300.000 delavcev in avstrijska socijalna demokracija poslala jim je — 1000 kron podpore. Kaj se hoče, avstrijsko socijalno demokracijo vodi na Dunaju čifutska sodrga in ta je umazana.

Socijalnodemokratiški krst. Na velikonočni ponedeljek je zasramovalo socijalno-demokratiško društvo v Portomaggiore na Laškem sv. krst. K tej svečanosti (?) prišli so zastopniki bližnjih socijalnodemokratiških društev in tudi godba. V društveno dvorano prinesli so ob določeni uri troje otročičkov socijalnodemokratiških starišev, zavite v rudeče plenice in tudi botri in botre so bili popolno rudeče oblečeni. Službo celébrenta opravljal je znan socijalistiški voditelj in sicer je krstil otroke z vinom in rabil pri tem besede: Krstim te v imenu Karola Marksa. Hm, vera je zasebna stvar?

Socijalizem provzročea ateizem. Italijanski socijalno-demokratični voditelj piše v svojem listu „Crittico sociali“: „Ako tudi ne postanejo vsi meščani, ki pa ne verujejo v Boga, socijalisti, postanejo pač vsi socijalisti-ateisti, to je, izgube vero, da biva Bog!“ Vera je pa le vedno zasebna stvar?

Nesreča v premogovniku. V Ustju na Češkem se je v sredo zjutraj ob pol 5. uri pripetila v Doblhofovem premogovniku pri Maria-scheinu velika eksplozija. Ker so se ravno tedaj menjavali delavci, je bila večina delavcev že na prostem, vendar jih je brezdvomno več našlo smrt v jami. Dosedej so dobili 9 mrtvih, šest nevarno ranjenih, dva imata manjše poškodbe. Nadaljna preiskava se vrši, ker jih nekaj še pogrešajo.

Ureditvev otroškega dela na Nemškem. V nemškem državnem zboru se je razpravljalo o zakoniti ureditvi otroškega dela. L. 1897. ukazalo se je poizvedovati o številu in o uporabi otrok pod 14 leti v različnih delovršbah. Poizvedbe so dognale, da se v obrtih, izvzemši poljedelstvo in tovarne, uporablja 523.238 otrok, ki še niso 14 let stari. Polovico teh uporablja se v tekstilni industriji, četrtnina jih je raznašalcev, mnogo del je takih, ki za otroke niso primerna in zdravju kakor tudi pravosti škodljiva. Ker so se pokazali taki nedostatki, primorana je bila vlada poseči vmes. Pri tem so se pokazale razne težkoče, zlasti z ozirom na to, ker se je pokazalo potrebno poseči v družino. Zakonski načrt razločuje med delom lastnih, še ne 13 letnih otrok, ki morajo še hoditi v šolo in kateri so z onim, ki jih uporablja, v sorodu, rejenci, pod varuštvom ali pa podvrženi prisiljeni odgoji in pa uporabi tujih otrok. Zakonskega načrta določila so glede tujih uporabljenih otrok

strožja, kakor ona lastnih otrok z ozirom na to, da ljubezen starišev upliva na izkoriščanje otročjega dela. Zakon prepoveduje popolnoma otroško delo v gotovih delovršbah, omejuje čas otroškega dela, ki ne sme dnevno 3 ure presegati, vsako nočno delo prepoveduje; urejuje zlasti otročje delo po gostilnah, pri raznašanju raznega blaga in pisem, nedeljski počitek; prepoveduje vsako uporabo otrok ne 12 let starih v gledališčih. Zakon določa natančno nadzorstvo otroškega dela in določa za prestopke jako znatne denarne globe.

Socijalist se rabi v znanstvenih socijalnih razpravah vedno v smislu socijalni demokrat. To omenjamo zato, da bode vsak pomen besede socijalist takoj razumlj.

Krščansko-socijalno avstrijsko železničarsko podporno pravovarstveno društvo je imelo 21. aprila svoj občni zbor, ki je bil jako dobro obiskan, navzoči so bili železničarski zastopniki vseh avstrijskih kronovin. Sprejeti so bili predlogi za spremembo pravil kakor so tudi govorniki delegatje naglašali nazadovanje socijalno demokratiške smisli med železničarji.

Socijalnodemokratiška načela. V teoriji so socijalni demokratje največji prijatelji delavstva. V istini pa socijalni demokratje, kjer so sami gospodarji, ne spolnujejo socijalnodemokratiških načel napram lastnim uslužbencem, ker zataje lastna vodilna načela. Prvi majnik bodi delavski praznik, zahtevajo od meščanskih delodajavcev; svojim uslužbencem pa prepovedujejo praznovanje prvega majnika. Socijalno-demokratiškim godcem v Berlinu plačevala je soci-

jalna demokracija povodom prvih majniških veselice vedno prazniški tarif, letos pa jim je socijalnodemokratiško vodstvo naznanilo, da jim za sodelovanje plača le po navadnem za delavnike veljavnem tarifu. Zase praznik, za druge delavnik, res konsekvencia, ki so jo sposobni le rudečkarji.

Društvo socijaldemokratiških malih obrtnikov na Dunaju ima v svojem odboru, ki šteje 10 odbornikov, samo 7 čifutov in sicer s sledečimi krasnimi prav židovskimi priimki: Ignacij Wiener, Marka Brillant, Oskar Rappapat, Sigi Heckler, Ignac Wezs, Viktor Eisler in David Klein. Vivat Juda!

Delavske žrtve. Pri požaru v neki knjigo-veznici v Londonu zgorelo je sedem delavcev in sicer eden moški, dve ženski in štirje mladoletni vajenci.

Ubog proletarec. Socijalno-demokratiški francoski minister Millerand kupil je krasni zgodovinski grad Chatenay za ogromno svoto. Grad ni daleč od Pariza in ima krasne velikanske parke. Vsekako nekako prekrasno bivališče za moža, ki o sebi pravi, da je kot socijalni demokrat proletarijec, to je namreč revež.

Ubolgi ljudje so akcijonerji ameriške petrolejske družbe „Standard Oil“. Družba naredila je v preteklem letu 47,800.090 dolarjev (to je 1.907,600.000 kron) čistega dobička s tem, da je neprimerno dražila petrolej. Kakor znano, rabijo največ petrolej ravno revnejši sloji, premožnejši upeljujejo plin in elektriško luč, ki ste ceneji. S to cigansko tatinsko družbo v zvezi je tudi Rotšild.

Vožnji red državne železnice

od 1. maja 1902.

Ljubljana — Trbiž.

*	1224	705	1151	358	1000	iz Ljubljane (juž. kol.)	v	325	712	1116	444	851	*
544	1227	708	1154	359	1003	v Ljubljana (drž. kol.)	iz	322	709	1113	441	848	888
545	1228	713	1158	402	1004	iz	319	706	1111	438	845	885	
553	1236	722	1206	410	1012	■ Vižmarje	↑	312	659	1104	429	838	825
608	1246	733	1216	421	1022	Medvode		308	650	1055	420	827	816
615	1258	747	1230	435	1034	Škofja Loka		251	638	1043	407	815	804
627	112	804	1248	451	1048	Kranj		238	628	1031	354	801	750
632	116	809	1250	456	1051	Sv. Jošt (postajal.)		231	620	1026	346	792	741
642	129	828	105	511	1102	Podnart-Kropa		221	610	1018	336	742	730
	133	829	109	516		Otoče (postajal.)		213	604	1010	329	735	
	146	841	122	529	1118	Radovljica		202	594	999	318	724	
	154	853	133	541	1125	Lesce-Bled		166	548	953	312	718	
	204	904	143	551		Žerovnica (postajal.)		144	538	940	253	659	
	213	914	152	600	1143	Javornik		137	531	938	245	651	
	225	925	204	611	1153	Jesenice		131	525	927	239	645	
		990	209	616		Hrušica (postajal.)			516	919	230	636	
	241	942	221	627	1209	Dovje		113	507	910	221	627	
	303	1004	243	649	1229	Kranjska Gora		1233	447	832	201	605	
	315	1018	255	701	1241	Radeče-Bela Peč	↓	1241	435	841	149	553	
	329	1032	309	715	1255	v Trbiž	iz	1222	417	825	131	535	

Z * zaznamovani vlaki vozijo samo ob nedeljah in praznikih od 1. junija naprej.

Ljubljana — Straža — Toplice.

717	105	708	iz Ljubljane (juž. žel.)	v	844	232	835
728	116	719	■ Ljubljane (dol. žel.)	↑	834	222	825
739	127	730	Lavrca		822	210	813
746	134	737	Škofljica		816	204	807
801	149	752	Šmarje-Sap	↓	802	150	753
809	157	800	Grosuplje	iz	752	140	743
817	205	808	v	v	740	128	731
830	218	821	■ Žalna (postajal.)	↑	727	115	718
841	229	832	Višnja Gora		717	105	708
855	243	846	Zatičina		708	1251	654
904	252	855	Št. Vid pri Zatičini (post.)		653	1241	644
909	257	900	Radohova Vas		648	1236	639
922	310	913	Št. Lorenč n. K. p.		635	1223	626
930	318	921	Velika Loka		628	1216	619
944	332	935	Trebnje		616	1204	607
950	338	941	Ponikve (postajal.)		607	1155	598
1003	351	954	Mirna Peč	↓	555	1143	548
1023	411	1014	v	iz	534	1122	525
1031	425		v	v		1114	511
1049	443		v	iz		1008	458

Grosuplje — Kočevje.

821	209	812	iz Grosuplje	v	746	184	737
835	223	826	■ Predole (postajal.)	↑	732	120	723
845	233	836	Čušperk		725	118	716
859	247	850	Dobre Polje		712	100	703
911	259	902	Velike Lašiče		701	1249	652
930	318	921	Ortenek		645	1233	638
946	334	937	Ribnica		627	1215	618
1011	359	1002	▼ Srednja Vas (postajal.)	↓	601	1149	552
1018	406	1009	v	iz	554	1142	545

Ljubljana — Kamnik.

1025	728	205	650	iz Ljubljane (drž. kolodvor)	v	649	1108	610	955
1033	741	218	704	■ Tavčarjev dvor (postajal.)	↑	636	1053	557	942
1041	744	221	707	Črnuče (postajal.)		622	1049	553	937
1102	805	242	728	Trzin		612	1029	533	917
1109	813	250	737	Domžale		605	1022	526	910
1118	323	300	748	Jarše-Mengiš		552	1012	515	900
1123	328	305	753	Homec (postajal.)	↓	543	1006	508	853
1137	342	319	807	v	iz	530	953	455	840

Z * zaznamovani vlaki vozijo od 1. maja do konca septembra in sicer samo ob nedeljah in praznikih. Nočni čas od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj (600 do 559) označen je s tem, da so podčrtane številke minut.

Zahvala.

Podpisani, ki smo bili vsi zavarovani pri edini domači slovenski „Vzajemni zavarovalnici“ in katerim je vse imetje dne 26. aprila 1902 pogorelo, se tem potom zahvaljujemo za hitro in takojšnjo rešitev in izplačilo odškodnin najpristršeje. Vže 28. aprila se je pogorišče pregledalo in 29. aprila dopoldne imeli smo vsi polne odškodnine v rokah.

Tako postopanje je res hvale vredno v taki nesreči, ki je zadela nas prebivalce v Zdenski vasi in pregovor ima popolnoma prav, ki pravi, kdor hitro dá, dvakrat dá.

Vsem posestnikom in sploh tistim, ki imajo kaj zavarovati, priporočamo edino domačo in slovensko zavarovalnico.

V Zdenski vasi, dne 29. aprila 1902.

Jakob Prelesnik, m. p. varuh **Frančiške Gorst** m. p.; **Franc Tomšič** m. p.; **Janez Mesojedec** m. p.; **Franc Perko** m. p., priča **Černič** m. p.; **Janez Erčulj** m. p., priča **Černič** m. p.; **Jernej Škoda** m. p., priča **Černič** m. p.; **Johan Blatnik** m. p.; **J. Stupnik** m. p.

Zgorajšnje podpise kakor tudi pravilnost izjave potrjuje in vsacemu priporoča radi poštenega in hitrega plačila

28 1—1 Županski urad v Podgori.

Pečat.

J. Šteh m. p.

Somišljeniki!

Pripravite se na

izlet
na Šmarno gore!

Dan izleta povemo pravočasno.

Odbor „Slov. kršč. soc. zveze“.

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprišnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x—15

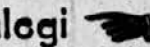
Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 „
Bizelsko	36 „
Rebula	40 „
Refoško	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi **črni istrijanec po 24 kr. liter**, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Sukneno blago

za spomladanske in letne obleke

 v največji zalogi

pri 17 18—10

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

O zelo nizkih cenah in lepih vkusnih vzorcih se lahko vsakdo prepriča.

Prvi snopič

„Ljudskih iger“

je izšel

pretekli teden

v drugem natisu.

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in železnih zatornic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbic

Ilica 40 Zagreb Ilica 40

ustanovljena 1889

priporoča svoje na glasu solidne, točne in cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko. 14 12—3

 Popravila točno in ceneno.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovije vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in pred. duhovščini svojo

izbornu urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—15

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštne prosto.

 Vse poprave izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Kot prava
dobrota
in potreba za vsako družino se izkazuje vsak dan bolj uporaba

Kathreiner-Kneippove sladne kave.

Nobena skrbna gospodinja naj se ne pomišlja dalje uvesti to tečno in zdravo pijačo.

Ni čistejše primesi in boljšega namoestila za zrnatu kavo, kjer je ta zdravniško prepovedana.

Kathreiner-Kneippova sladna kava se dobiva pristna samo v izvornih zavojčkih z varstveno znamko »župnik Kneipp«. Odprto odtehtana ali drugače zavita kava ni nikoli

Kathreinerjeva.